

Mottagaranalys på text utan interpersonell grammatik – hur då?

Anna Smålander

Lunds universitet, anna.smalander@nordlund.lu.se

Mottagare och/eller *modelläsare* förekommer regelbundet som teoretisk utgångspunkt eller analysingång för textanalyser på svenskspråkigt material (se t.ex. Björkvall 2003; Nord 2008; Lassus 2010; Skoglund 2014; Poutanen 2020). Tidigare forskning som undersökt mottagare/modelläsare har oftast haft den systemisk-funktionella lingvistikens språkvetenskapliga ram. Man har främst fokuserat på den interpersonella metafunktionen och visat hur de språkliga dragen kopplade till den tyder på att en viss text har en viss mottagare/modelläsare. Men hur studerar man relationen mellan avsändare och mottagare när den interpersonella grammatiken saknas eller lämnas underförstådd?

Syftet med det här föredraget är att diskutera hur modelläsarteorin kan appliceras i min avhandling. Föredraget behandlar pågående arbete, närmare bestämt mitt doktorandprojekt med arbetstiteln *Att skriva för dubbla mottagare*. I projektet studerar jag journalanteckningar från patientjournaler från år 2008 samt 2019–2020. I avhandlingen görs bland annat en modelläsaranalys, men materialet jag undersöker skiljer sig stort från det material som tidigare undersökts i mottagar- eller modelläsaranalyser. För det första är mitt material inte offentlig text. För det andra har materialet två tydliga potentiella läsare – vårdpersonal och patienten – som till stor del fungerar som motpoler. För det tredje är språket komprimerat, där mycket saknas eller lämnas underförstått, t.ex. subjekt och/eller finit verb (dvs. en väsentlig del av den interpersonella grammatiken). Jag vill därför problematisera modelläsarteorin och diskutera om och hur man kan applicera modelläsarteorin på journalanteckningsmaterialet.

Referenser

- Björkvall, A. (2003). *Svensk reklam och dess modelläsare*. Doktorsavhandling vid Stockholms universitet.
- Lassus, J. (2010). *Betydelser i barnfamiljsbroschyrer: Systemisk-funktionell analys av den tänkta läsaren och institutionen*. Doktorsavhandling vid Helsingfors universitet.
- Nord, A. (2008). *Trädgårdsboken som text 1643–2005*. Doktorsavhandling vid Stockholms universitet.
- Poutanen, H. (2020). »Nu vill vi ha pulled havre.»: Avsändar- och mottagarpositioner i texter om ekologisk produktion och konsumtion i finlandssvenska kundtidningar. *Språk Och Stil, NF 30*, 63–90. <https://doi.org/10.33063/diva-427675>
- Skoglund, A. (2014). *Kommunikativa strategier i texter om tobaksavvänjning: Innehåll, argumentation och modelläsare*. Doktorsavhandling vid Linnéuniversitetet.